

EUDP Projekt 64014-0161 Small Wind
WP 4: Report on outcome from Workshop
(in Danish)

Hotel Scandic, Udgårdsvej 2, 8600 Silkeborg
Silkeborg 4-5. Juni 2015

Indledning

Denne rapport er udarbejdet under EUDP Projekt 64014-0161 Small Wind, WP 4: Workshop. Formålet med workshoppen er at fokusere projektet og udveksle erfaringer med, og diskutere muligheder for, at fremme markedsadgang og eksport. På baggrund af diskussioner på projektets kick-off tidligere på året, herunder tilføjelse af en ny overordnet milepæl for projektet, er denne workshop tilrettelagt således, at deltagerne leverer klare og substantielle input til nøglespørgsmålet: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?

På baggrund af workshoppens formål og forventninger til output, konkluderes der sidst i denne rapport, at deltagerne:

- har leveret klare og substantielle input til nøglespørgsmålet: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?
- har drøftet markedsmuligheder og inklusion af eksport i forretningsmodellen
- aktivt har udvekslet erfaringer på baggrund af præsentationer og prospekter
- er motiveret til handelsdelegationen og bevidst om hvilke forberedelser der skal gøres

Deltagere

Julius Vilovas, Solid Wind Power (JV), Honey Arora, Solid Wind Power (HA), Leif Pinholt, Thy Wind Power (LP), Karl Kristian Bro, Olsen Wings (KKB), Ulrich Høgenhaven, HSWind (UH), Peggy Friis, DTU Wind (PF), Davide Conti, DTU Wind (DC), Michael Brinch-Pedersen, Brinch Management (MBP), Svend Enevoldsen, Ecology Management (SE), Birger T. Madsen (BTM).

Referant: Michael Brinch-Pedersen

Eksterne oplægsholdere:

Katrine Dalskov Skovly, Udenrigsministeriet - Eksportrådet

Steen Rosenfalck, advokat, ebl Miller Rosenfalck, London

Søren Rasmussen, General Manager, Danish Wind Energy Association

PROGRAM & REFERAT

Torsdag den 4. juni, 2015

Kl. 08:30 **Registrering, kaffe og brød**

Session 1: Markets & Business models (intern)

Kl. 09:00 **Velkomst og præsentation af deltagerne. Workshop formål og forventninger til output**

PF indledte med workshoppens formål som er, at fokusere projektet, udveksle erfaring, og drøfte muligheder for markedsadgang og eksport.

PF understregede ligeledes arrangørernes forventninger til output for workshoppen, nemlig:

Deltagerne har leveret klare og substantielle input til nøglespørgsmålet: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?

- 1) *Det sker ved at deltagerne har drøftet markedsmuligheder og inklusion af eksport i forretningsmodellen*
- 2) *Aktivt har udvekslet erfaringer på baggrund af præsentationer og prospekter*
- 3) *Er motiveret til handelsdelegationen og bevidst om hvilke forberedelser der skal gøres*

Med baggrund i to deltagere som ikke talte dansk, blev det vedtaget at køre oplæggene på engelsk.

(dropbox se: 2015 06 SWT workshop EUDP projekt nr 64014-0161 Peggy)

Kl. 09:15 Markedsoversigt for eksport af Small Wind, Svend Enevoldsen, Ecology Management, Peggy Friis og Davide Conti DTU Vindenergi

Det centrale spørgsmål for præsentationerne - Hvilke lande er umiddelbart interessante, og hvorfor? blev besvaret med USA, Kina, Italien, Japan, UK og Canada, begrundet i landenes aktuelle FIT regler og priser, samt markedssituation. Landene blev gennemgået enkeltvist og markedstendenser og barrierer præsenteret.

DC påpegede, at der pt. findes 320 småmølle-typer, hvoraf 59 er certificerede. I nogle tilfælde er certificering en forudsætning for at modtage støtte, og i disse tilfælde er konkurrencen mindre pga. færre udbydere.

DC præsenterede en leasing-model fra United Winds som inspiration.

SE præsenterede en tre-trins model for hvordan man kommer på markedet.

(se dropbox: 2015_6_3_global_market_trends_davide og Svend Ud på markedet)

Kl. 9:45 Det danske marked og dets perspektiver, Birger T. Madsen, Tuemand Holding

BTM redegjorde for totalpotentialet, som opregnes til 110.000 beboede huse tilknyttet landbrugsaktiviteter/-pligt samt ca. 30.000 huse registreret som parcelhuse, da der ikke er tilknyttet landbrugsdrift, i landzone, når landsbyer fraregnes.

Når tallet fraregnes forskellige variable kan det danske marked beregnes til 40.000 huse med potentiale for husstandsvindmøller.

BTM fremkom med forskellige overvejelser omkring emner med betydning for SWT. Disse vil blive nærmere præsenteret i hans endelige rapport. Udkast forventes klar med udgangen af juni til kommentar. Endelig rapport ventes færdig omkring 1. august 2015.

(dropbox se: Birger T Small Wind Workshop - Marked DK)

Kl 10:30 **Diskussion: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?**

Punktet blev udsat til 17.00

Kl. 11:15 **Forretningsmodeller og eksport, Michael Brinch-Pedersen, Brinch Management ApS**

MBP redegjorde for resultaterne fremkommet fra WEB Survey, virksomhedsbesøg og SWOT analyse. På baggrund af disse præsenterede MBP 3 konklusioner og anbefalinger fra WP 3, som fremgår af oplægget.

Hovedbudskabet i det fremlagte er, at de fire fabrikker kan inkludere eksport i deres forretningsmodeller, at produktionskapaciteten er tilstede samt, at eksport kan stabilisere den underliggende forretning.

MBP præsenterede desuden en række udfordringer som knytter sig til en mere industriel forretningsmodel, og pegede på nogle forhold i forhold til eksport og handelsdelegationen til Canada, som fabrikkerne skal have opmærksomhed på.

(dropbox se: Michael Præsentation Workshop 04062015 final)

Kl. 12:00 **Frokost**

Session 2: Market Penetration (åben)

Kl. 13:00 **Eksport håndbogen (WP1) – introduktion til første udkast og identifikation af yderligere behov Svend Enevoldsen, Ecology Management**

SE præsenterede de overordnede rammer og generelle overvejelser om Eksport håndbogen, og opfordrede deltagerne til at komme med ønsker til emner ud over de fremlagte.

(dropbox se: Svend Eksport håndbogen)

Kl. 13:30 **Virkemidler og støtteordninger fra officiel side for eksport, Katrine Dalskov Skovly, Udenrigsministeriet - Eksportrådet**

Katrine gennemgik hvorledes Væksthuset være behjælpeligt med eksport og hvilke ressourcer der er tilgængelige fra Eksportrådet.

Af særlig interesse pegede hun på deres støtteprogram for Eksport-plan, der indeholder en skabelon, samt mulighed for gratis sparring i op til 10 timer for op til 2 lande (2 x 10 timer)
Skabelon til Eksport-plan kan hentes i dropbox (se Export Plan 2015).

Desuden fremhævede hun, at eksport-tal viser at virksomheder, der har eksport, også forbedrer deres salg på hjemmemarkedet.

(dropbox se: Katrine EUDP Projekt 64014-0161 , SmallWind, 20150604)

Kl. 14:30 **Juridiske forhold ved handel med udlandet, *advokat Steen Rosenfalck, ebl Miller Rosenfalck, London***

Steen gennemgik kontraktens opbygning og indhold (Produktansvar, garantier), samt handelsbetingelser.

Desuden gennemgik han overvejelser der kan gøres for etablering i udlandet i forbindelse med eksport (datterselskab, filial, repræsentationskontor).

Steen anbefaler de danske fabrikanter, at arbejde sammen/Pool eksportopgave og udgifter og indgå i eksport associations. Endvidere pegede han på, at energi-mix er et godt argument for SWT-vind.

(dropbox se: *Steen SmallWind June 2015 ver 2*)

Kl. 15:30 **Individuelle samtaler med oplægsholderne.**

De individuelle samtaler er ikke refereret.

Kl. ca. 17 **Diskussion og konklusion for dagen; Alle Ordstyrer *Michael***

Diskussion: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?

Diskussionen gennemførtes som en faciliteret rundbords-diskussion, over to omgange med fokus på hhv. det danske marked og de internationale markeder. Alle deltagere gav deres svar og en uddybende begrundelse for dette.

Deltagerne udtrykte ønske om, at forsætte diskussionen på næste møde, idet de fremkomne input både bidrager til at besvare den af Energistyrelsen/EUDP ønskede milepæl for projektet, og styrker dialogen og den industrielle selvbevidsthed omkring markedsafklaring og eksportpotentialer.

Det aftales, at de mange input samles i et arbejdsnotat, der skal fremstå som "work in progress". Det første udkast til arbejdsnotatet vil blive udsendt efter workshoppen.

Kl. 19:00 ***Workshop middag***

Fredag den 5. juni, 2015

Kl. 08:30 **Godkendelser og tekniske krav i forskellige lande, *Peggy Friis, DTU Wind***

PF gennemgik de forskellige certificeringsordninger og de tilhørende tekniske krav.

Særligt fremhævede hun de forskellige globale processer og guidelines som BWEA og AWEA, samt de virksomheder som kan tilbyde at lave certificeringer. I den forbindelse omtaltes "Test One, Certify Everywhere".

PF redegjorde for arbejdet i den internationale arbejdsgruppe, hvori hun repræsenterer Danmark. Af særlig interesse pegede hun på, at Holland og Kina har besluttet at anvende den danske certificerings standard.

Hun fremhævede, at der pt. pågår alignment mellem de forskellige certificeringsordninger, og henviste til den igangværende revision af IEC 61400-22 og processen henimod IECRE. I den forbindelse konkluderede hun, at der pt. pågår en diskussion om "Labeling vs. Certification".

Dette affødte en diskussion om ulig konkurrence og manglende fair play, fordi nogle nationale støtteprogrammer virker direkte konkurrenceforvridende. Deltagerne udtrykte ønske om, at forsætte denne diskussion, da det er en central del af projektets afklaring af markeder og de underlæggende konkurrencevilkår. Der udtryktes ønske om, at projektet bør adressere dette i sin rapport, og om muligt fremkomme med anbefalinger til, hvad der skal til for at sikre en mere fair konkurrence.

(dropbox se: 2015 06 SWT Workshop Certification Davide et Peggy samt global certs 17Apr2015)

Kl. 10:00 **Sammen står vi stærkere på eksportmarkedet, Søren Rasmussen, DWEA**

Søren præsenterede Danish Wind Export Association (DWEA), der består af Eksportforening og Vindmølle Industrien.

Følgende markeder blev fremhævet, hvor DWEA deltager med BOOTs i nærmeste fremtid:

- Tyrkiet
- Kina
- Polen Huge potential for SWT (8-9/9 2015)
- Syd Afrika (4-11 2+015)
- Indien (Januar 2016)
- Husum (September 2015)
- Japan (2-4/3 2016)

Han anbefalede medlemskab af mindst et af stederne. Det medførte en diskussion blandt deltagerne om nytten af medlemskab, da flere deltagere fortalte om dårligere erfaringer og oplevelsen af at være blevet anset som marginal, og måske ligefrem i modsætning til de store vindmøller.

Søren tilbød at tage en snak med Dansk Vindmølleindustri, Jan Hyllested, for afklaring af organisationens commitment til SWT fabrikanter og leverandører. Forslaget blev budt velkomment, og Søren blev opfordret til at sende signalet videre, at den danske SWT industri er ved at gear op og re-organisere sig.

Det aftaltes, at Søren vil melde tilbage til PF.

(dropbox se: *dweapraesentation.pdf*)

Kl. 10:30 **Kaffepause**

Session 3: Get Ready (intern)

Kl. 10:45 **Erhvervsdelegation til Canada – update, planlægning og logistik, Peggy Friis**

- Markedsanalyser ved Generalkonsulatet
- Forberedelser til turen jf. eksporthåndbog, hvem vil vi møde, informationsmaterialer mv.
- August 17- meeting with Amanda

Planning schedule:

Departure 1 or 2 October.

Toronto, Ontario; Oct 5, 2015 to Oct 7, 2015: Canada's Largest Wind Energy Conference:

Return approx. October 6.

PF fremlagde det foreløbige materiale fra Generalkonsulatet i Toronto (Uploadet på dropbox
Se: 2015 06 SWT workshop EUDP projekt nr 64014-0161 Peggy og se Wind Overview 03.06.2015)

På forespørgslen om hvilke lande der skulle omfattes: blev Canada, USA og Japan anbefalet. Nordamerika givet første prioritet. Brasilien blev ikke opfattet som vigtig, da kravet her om lokalandel nærmest udelukker eksport.

Der var en større diskussion om eksponeringen i forbindelse med CANWEA. PF vil indhente priser for evt. stand i udstillingen, herunder også belyse praktiske forhold såsom trykning af posters m.v. herved. Der var enighed om at delegationen ønsker etableret et mødested i forbindelse med konferencen.

Stikord/huskeliste:

- jf. eksporthåndbog,
- Pakkeliste,
- hvem vil vi møde,
- Hvad vil vi "sælge" og hvordan?
- Stakeholder Mapping?
- informationsmaterialer mv.
- Company Profile
- Materiale og manualer på engelsk
- Identificering af hjemmearbejde
- Info om de danske certifikationskrav (BEK73)
- Budget forslag stand/boot: 9m2/20m2 ?
- Budget with or with out boot

Kl. 11:30 Det videre forløb i projektet, rundbordsdebat og afslutning, ordstyrer MBP

MBP gennemgik projektets arbejdsprogram med følgende status:

WP1: Deltagerne gav udtryk for ønsket om at projekthåndbog som snarligt output

WP2: Udkast til rapport i Juni, endelig rapport foreligger august 2015

WP3: Rapport med SWOT analyse færdiggøres juni 2015

WP4: Referat udsendes til godkendelse. Endelig rapport foreligger efter sommerferien

WP5: Der henvises til fremdriften som præsenteret på workshopens session 1.

WP6.1: Deltagere sender faktura per 1/7. DTU kommer med opgørelsesark

WP6.2: Task Force mødes 11/6 for opfølgning på workshop og øvrige tasks

WP6.6: Første periodiske statusrapport til EUDP skal laves ultimo juni

WP6.7: Amanda fra Generalkonsulatet i Toronto er i DK i august, og der blev fastlagt møde med hende til den 17. august et eller andet sted i Jylland (Vejle blev nævnt som en mulighed.)

DTU/PF vil bruge den kommende rapportering til EUDP som anledning til at revidere projektets budget og Gantt diagram.

MBP repeterede Workshoppens formål og forventninger til output, og kunne konkludere at deltagerne:

- har leveret klare og substantielle input til nøglespørgsmålet: Er der plads til Danske leverandører af komponenter og små vindmøller på det danske og internationale marked? Hvem er kunderne? Og hvorfor?
- har drøftet markedsmuligheder og inklusion af eksport i forretningsmodellen
- aktivt har udvekslet erfaringer på baggrund af præsentationer og prospekter
- er motiveret til handelsdelegationen og bevidst om hvilke forberedelser der skal gøres

Idet alle deltagere kunne erklære sig enige heri gav MBP ordet til PF som takkede alle for deres deltagelse og input.

Kl. 12:00 **Frokost**

AOB: FIT and Feed Laws: <http://www.wind-works.org/cms/index.php?id=17>

Poland: Up to 3 kW the FIT will be 0,17 € per kWh, up to 10 kW, the rate will be 0,15 €/kWh